

ACC. N:R M. 16280:1-12.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Nils Otto Lundh, Kämpinge*
Härad: *Phytts* Berättare: " " " "
Socken: *Hammarbör & Reng* Berättarens yrke: *f. d. smedmästare*
Uppteckningsår: *1965* Född år *1874* i *Hammarbör*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Bridling. s. 1-12.

LUF 127

Skriv endast på denna sida.

ACC. N:R M. 16280:1.

LuF 137

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Angående LuF 137 om Bisbetsel är det inte mycket jag ^{kan} säga därom, emär jag ej själv varit intresserad av Bisbetsel, men jag har talat med en Bisbetslare och fått några tips vilka jag så gott jag kan vill meddela. —
Det första jag minnes om Bi är från 1880 talet som barn i min födelseby Hammarby och jag inte mer än ett ställe som hade Bi. Det var en gård, men inte ägaren utan en gammal trojänarinna som ägde den - jag vill minnas att hon hade 6-8 kupor (halmkupor) placerade på två bankar i Trädgården å södra sidan av Boningslängan i s. h. lä för blåsten - en bit från Bina var en häck av buskar samt en del träd som skydd för blåst och även för skarpt besken. Som barn sprang vi ofta och lekte i närheten och lärde oss Binas olika humör, ibland voro de argare än vanligt om det beredde på väsket eller ej vet jag inte men det både hördes och syntes på dem och då kunde det hända att vi fick ett strick men det var sällan att vi fick kinden av det, man sprang hem och badade åttio på och så gick

10/8-65

fort över. — Kuporna vara av haln något olika
Storleken jag tror de var 500-600 g i genomsnitt och
kanske något mera på höjden. Dessa kupor hade löstegbar
botten = Fluster med en liten brädbit som gångbro utanför
flyghålet, som var ungefär 100 g ¹⁰⁰ g ¹⁰⁰ g trett och 20 g högt och satt
i andra eller tredje ringen nerifrån kupans botten. Halnkupan
tillverkad av någon bergsmästare som även kallades sällsmästare
denne tillverkade även Päll, Pisten, armkorgar m.m. —
Halnkupan var rund och stäst i mitten med spitsig topp
med en öppning = Lått hål på ungefär 100 g som täcktes med
trädspragg eller ett halmbark var över lades en sten eller något
annat tyngre föremål, hur de monterades inändigt kan
jag ej beskriva men jag såg att de stack in träppor från
sidorna som naturligt vis var fästet för ramarna och de
sattes upp i kupan med en bit utanom kupan för att fästa
tåg i vid förning av kupan vid skattning även sätter bänar
uppe i toppen i en klunga för att lättare hålla varmen om vin-
tern = över vintra, därför finns ännu många som har halnkupor.

fisk de äro lite mer obehärrna än rambkuporna d. v. s. trähusen.
dessa senare började nog användas i böja av seklet men de
användes mest i Skåne de äro behagligare att använda men inte
så säkra för övervintring. Halmkupan blädes om vintern med
~~med~~ en halv slöja men det kan inte trähusen. Huvudsaken är
ju besvärligare att taga från Halmkuporna därför affras ofta
hela samhället de osas ihjäl med svavel detta kallas att slakta
böi! Sedan toges kakorna fram och värmdes upp i kittel
eller grytar och konungen och baxet stjäljdes "skummas" -
nastan slogs genom en sid som upp bantade baxet som behand-
lades på sitt vis. När konung var lagom varm hölles den upp i
påse som hängde öfver upp samt lingskärl och fick sinna ned
i detta, denna kallades självorrenen och var den finaste och
kostade litet mera än den andra pr. kg. Ur de urkrameda
kakorna fick vi ungdomarna äta affallet vilket för oss var en
stor lockelse - Att fånga en Bise ämn kallades att stöka
Bis och dessa infångas för det nästa i en halmkupa = Fångst
kupa men somliga stökar dem i en sorts låda = Fångslåda

Usvandrasken är ett få visen med ty bring henne samlar sig snart hela svärmen och de skall i sin nya bostad under dagsljus. — Här finns flera sorter bi, det mestaste kallas för det Nordiska eller inhemskt och har förekommit här och Andra Nordiska länder sen äldre tider, det tål väl vårt klimat och övervintrar väl och anses som det bästa dragande till bynnet synes de något oroliga och stichlystna, de äro lättare att hålla i stora samhällen emedan de äro föga svärmlystna, Svärmarna blir därför få men stora, de draga bra men anses underlägsna. Främre (österrikiska) och Italienska. Numera äro de mycket uppblandade med andra rasen. Här importeras många Italienska Drattningar för att få nytt blod, men ingen vill gärna skilja sig från det Nordiska Biet. — En sort kallas Hedbiet och förekommer allmännt i Nordvästra Tyskland och är till utseendet mycket svårt att skilja från Nordiska Biet men skiljer sig därifrån genom att det är i hög grad svärmlystet och anses draga ännu lättare på fjung men är olämpligt där höstdrag saknas.

Träningsrikt är något mindre än de förut nämnda
men övervintras lika bra som Nordiska Riikt men
de är svårare att sammanhålla i större samhällen
och har större svärmilust - fast inte så stor som Hedbin.
Träningsrikt är de frammaste och duktiga sam-
lare men drager sämre på Gung än Hedbin & Nordiska
Färemot anses de mera motståndskraftiga mot sjukdomar
och försvarar sig bättre mot Coxsal och rorbin
än de föne. — Det Italienska Riikt är det vackraste
och lätt att skilja från förut beskrivna raser. Det har
nämligen två ä tre gula ringar på Bakroppens
främre del. De övervintras sämre än förut beskrivna
raser, men utvecklar sig rasht under våren, det är
fåga svärmilust, är framt och motgörligt samt god
samlare, under högsommaren men sämre på Gung.
De anses lika motståndskraftiga som Träningsrikt mot
sjukdomar och nästan överlägsna att försvara sig mot
Coxsal och rorbin, men har rykt om sig att vara tyvaktiga.

Antalet Biödlare har minskat mycket i våra trakter. De flesta äro döda, jag vet inte mer än två kvar inom Kungs kommun och dessa äro Ingemar W. Boltenstam (stor odlare) Hällarikes näs och Fiskare Johan Hämpe Hämpeinge. De döda voro Folkshat-lärare H. A. Hedberg, Kung, Fiskare Bengt Christiansson Johan Bengtsson och Jäns Andersson Hämpeinge. Av de döda var Hedberg och John Bengtsson rätt stora Biödlare med åtminstone ett 20-tal samhälleli vardera men ingen av dem gagnade enbart behållningar, utan sk. ramhus av bräder. I hälliga stöcker som Bihus har jag ej sett eller hört talas om. Bihuset placerades på någon lugn plats där inte voro utsatta för stark bläst och häst inte förskräckt solken heller och platsen kallades "Bihuset". Behandlingen av Bihuset & Kyrkor kan jag ej se på men jag vet att de rensades någon gång. Det är väl med Biöding som med allt där bubblas med det också och humang förfalskas. Det var ^{enst} tid det bedrens

ACC. N:R M. 16280:7.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

agitation för en ny sorts Bi "Rödklöverbi", de skulle
vara bättre dragare än alla andra raserna och några odlare
skaffade sig också de "fina" Bina för rätt höga priser men vid
närmare undersökning befanns det vara vanliga Italienska
Bi så det sköjet varade inte länge och hade till följd att Biödlarna
organiserade sig och till satte Kontrolanter m.m. och några av
dem slog sig på Dröttningsodling så att medlemmarna
kunde skaffa sig nya Dröttningar efter behov. (En Dröttning =
Vise får häst inte vara över 3 år). Bismhället består av
3 slags individer, Arbetsbi, Vise och Drönare.
En eller högst två Viser och några hundra Drönare samt
Arbetsbi har var sitt att göra under höstdraget på
sommaren, finns mer än en Vise så värmar Bina
och följer ena Visen, Drönarna stannar hemma för
att befrukta de nya honnyglan som föds under sommaren
Därefter arbetsbina tar hand om dem och gör
sambället. — Vises bakkepp är längre smalare och
spetsigare än Drönarens — dessa är tjockare och

klumpigare än både brötningens och brötsbinas som
äro minst. Binas arbete att samla honung kallas
drag. — Binas arbetstid är helt beroende av väderleken
och kan vara långt ut i Sept — Innevarande års väder-
lek har varit mycket ogynnsam för Bina och många
samhälten har fått enligt upplysning av en Biödlare.
Bina fodras med socker eller sockerlake var till odlingen
har anslag av Staten. — När Bina skattas togas kakorna
värmes upp till vissa grader och sätts in i en sorts kax
som kallas Slanga och centraflygernas så att var och honung
genom värme och fart stöjjas åt, för inköp av Slanga
bruk ^{är} några stycken slå sig ihop. —

Honung är mycket hälsosam och användes till många saker
den ersätter smör i kostvatten för svaga magar för halsen
vid förkyllning, till Staranellas till läskedrycker. Ölbrygg-
anstlagning, istället för smör i gräken och inte minst
för hosta mm. — Priset varierar mellan 5—10 kr
kg beroende på vad slags drag det varit. —

En håller styft på Ljunghonung, men jag föredrar blomsterhonungen. Vid varma somrar kan naturligtvis skattas flera gånger, den sista blir Ljunghonungen vilken är Brunars till färgen. Biskötsehn är nästan som ett Otteri ty det är väderleken som inverkar allra mest på honungsskördew - kall o rägnig sommar giver dåligt skörde resultat - (som innevarande år)

Detta är i höchhet vad jag har att säga om Bina Det mesta ur minnet samt en del hörsägrer - men ett par svar till kanske jag kan ge om Bisticken -

Det var i allmänhet när det skulle bli ombyte på väder, från varmt till regn eller kallare då höll de sig i stora mängder i närheten av kupan eller Bihuset med ett högt surrande ljud och flög skarpt kom någon då förnära utan att röra så hände det ofta att de stack men röken avskydde de men avro ganska närtylda ändå.

Det gick inte att slå efter dem det blev bara varre,
Mot bitisk användes Nitroglycol, Salubrin och
Lasaret. —

många personer med Neumatism satte sig i
narheten och lät sina sticka sig vilket prästods
bota eller lindra plågan. —

Jag tror att Bi har någon slags kämsedon om
vilka personer som är vänliga mot dem och
tröstom, På min gård står en Pump med en behållare
under tuten varför Bina kommer och dricker
(Bina gör stor urströmning på vatten) men många
faller ner i vattnet och de drunkna var om de ej
får hjälp, när de blir våta kan de ej klara sig.
Jag har lagd en brädd i vattnet och många har
blarat sig upp på den, men de som kommit för
långt från den kan det inte, jag har hjälpt många
genom att sticka handen under dem, lätit dem
sitta på handen tills de blivit torra och kunnat

flyga igen, aldrig har något av Bina visat sig
iltorna mot mig, varken hulpa eller de andra
som kan vara i hundratals, men däremot har de
varit rätt agresiva mot mina sommargäster och
t. o. m. stukat dem, men antagligen har de slagit
efter dem. — Det ser nästan ut som om de på
något sätt kan meddela sig med varandra och det
är att jag räcker inte, så det kan ej vara den luktten
som skyddar mig. — Det auses att samtliga
personer har mer tur med Bi än andra. —
De kunna sköta dem utan ansigts skydd och ans har
företan att bli stukna, toga ett Bi utan lidere
och flytta det så jag tror att Bi har förmågan att
urskilja personer som är djurvänliga eller inte.
En sådan skötare kallas Bihung i vardagslaget. —
Och det är särskilt tur med hittabiv och jag ej.
men tror det inte, ty jag har själv hittat en dräms
och hade ingen tur med den, så det är nog

bara utbildning. — Likadant är det oeg med
höpta och stumma Bi.

Några speciella åtgärder vidtogs inte vid en
Clares föll utan Bina såldes till någon annan
och inget särskilt vid begravningar i våra
trakter mig veterligt men det ^{kan} vara mycket
möjligt att sådant förekommer bland den
vidskepliga shagsbefolkningen. —

Några arbor, ransor eller ordspråk sam-
han samband med Bisköttsen känner jag ej.

Detta är i huvudsak vad jag kan nämna
om Bi och dess skötsel om det kan vara
till någon nytta men jag har gjort vad jag
kunnat och förstår.

Hälsning den 7 Augusti 1965
Kils Otto Lundstr